

Защита растений и агрономические мероприятия в саду в октябре

Кирил Кръстев, агроном

Дата 12.10.2026 | Выпуск 10/2026 | ISSN 2815-522X | Язык RU

www.plant-protection.com/article/2479?lang=ru

В началото на октомври динамичната меридионална циркулация може да продължи, като студени въздушни маси от север достигат до Европа.

Втората десетдневка на октомври е времето, когато преходът от ранна към типична есен вероятно ще се усети по-отчетливо. Не е изключено България да попадне между два различни въздушни режима – по-хладен въздух от север и по-топъл въздух от юг.

При южен поток температурите могат временно да се повишат значително над нормата за периода. Такива затопляния през октомври могат да бъдат особено изразени в Южна България, Тракийската низина и районите около Черноморското крайбрежие. Въпреки това, след преминаването на студен фронт, температурите могат да паднат бързо.

При вероятност за задълбочаване на циклогенезата над западното или централното Средиземноморие Южна и Източна България може да получи значителни количества валежи. В същото време,

при по-северозападна циркулация, валежите може да бъдат по-неравномерно разпределени и да преминат бързо през страната.

Във високите части на Рила, Пирин и Балкана вече ще съществуват условия за първия по-траен снеговалеж при достатъчно силно нахлуване на студен въздух. Това обаче не означава началото на трайна снежна зима в планините.

За България третата десетдневка може да донесе по-чести периоди с температури около или под нормата. Тук вероятността за първите по-сериозни есенни застудявания се увеличава.

Сивото гниене по гроздето (*Botrytis cinerea*) се причинява от гъбата *Sclerotinia fukeliana*. При подходящи условия (висока влажност), сивото гниене напада пъпките, младите леторасты, листата и гроздето. Най-големи щети обаче причинява, когато нападне гроздето. През определени години сивото гниене унищожава до 60-70% и повече от реколтата на чувствителните сортове грозде. Болестта се разпространява към съседните зърна, покривайки целия грозд, който се покрива с мухъл. Гроздето може да бъде нападнато, докато е на лозите, по време на транспортиране и по време на съхранение.

Прогнозираното хладно и влажно време в повечето дни от 1 до 10 октомври ще бъде предпоставка за развитие на патогени - късно кафяво гниене по плодовете на есенните сортове овощни дървета (*Monilia fructigena*), сиво гниене (*Botrytis cinerea*) по необраната гроздова реколта. Срещу сивото гниене, за да се спазят карантинните срокове, третирането се извършва с някои от биофунгицидите - Polyversum (50-100 g/ha) и Serenade Aso SC (400 ml/ha). Срещу късното кафяво гниене, препаратът, който можете да използвате, е Switch 62.5 WG – 80-100 g/ha с 3-дневен карантинен срок.

През октомври, в ябълкови и крушови градини, нападнати от струпяване, за намаляване на инфекцията е желателно в началото на листопада, след прибиране на плодовете, да се извърши третиране с 5% разтвор на карбамид.

Къдравостта по прасковата е най-вредната болест по прасковата. Освен прасковата, патогенът е способен да зарази нектарина и кайсия. Увредените листа не могат да хранят плодовете, а по-късно некротират и опадат. След като болните листа опадат, дървото образува нови, които остават здрави, но това силно го изтощава, предразполага го към измръзване през зимата и влияе на залагането на плодни пъпки. Причинителят на къдравостта по прасковата е гъбата *Taphrina deformans*, която паразитира по листата. Гъбата зимува между люспите на пъпките или по кората на нападнатите леторасты. Развива един жизнен цикъл на сезон и заразява само от презимуваща инфекция.

За костилковите видове, след масов листопад, се препоръчва пръскане с 2% бордозелов разтвор срещу причинителите на дупчестата болест, ранното кафяво гниене и къдравостта по прасковата.

Агротехнически мероприятия

В овощните разсадници

Полагат се грижи за запазване на кълняемостта на семената, събрани за стратификация от костилковите видове. Започва подготовката за изваждане на подложките от семенните лехи и на младите дървета от разсадника от втора година. Подложките от семенните лехи и присадените млади дървета се изваждат след приключване на вегетацията им – през втората половина на октомври и ноември.

Растенията не трябва да имат листа. Ако листата не са опаднали, за тази цел се използва 0,1-0,2% калциев хлорид. Напояването улеснява изваждането.

В овощните градини

Продължава прибирането на бадеми и някои сливови плодове. А най-късно до средата на месеца трябва да завърши прибирането на есенно-зимните сортове ябълки и круши.

Почвата в междуредията на едногодишните и младите насаждения се обработва дълбоко, освен ако не са затревени.

Ако не е извършено предпосадъчно торене с фосфорни и калиеви торове, се внасят 50-60 kg суперфосфат и 20-22 kg калиев сулфат - или друг фосфорен и калиев тор в същото количество на декар. Фосфорните и калиевите торове се внасят дълбоко и в плододаващите насаждения.

В насажденията с ягоди

Продължава създаването на нови насаждения с ягоди. Засаждането на разсада трябва да завърши не по-късно от средата на месеца. Разсадът трябва да бъде пикиран, с малко почва около корените. След засаждането се полива с $0,5 - 1 \text{ dm}^3$ вода на растение.

Извършва се последната обработка на плододаващите насаждения – на дълбочина 10-15 cm, като растенията се загърлят леко.

Продължава изваждането и подготовката за студено съхранение на разсад за пролетно-лятно засаждане.

В насажденията с малини

Подготвят се площи за създаване на нови насаждения с малини. Плододаващите насаждения се торят с 2-3 t оборски тор, 20-30 kg суперфосфат и 10-15 kg калиев сулфат - или друг фосфорен и калиев тор в същото количество на декар, след което торовете се заорават дълбоко – 20-25 cm.

В насажденията с касис

При засушаване плододаващите и младите насаждения се напояват. Извършва се есенно торене с 1-2 t оборски тор, 20-40 kg суперфосфат и 10-15 kg калиев сулфат – или друг фосфорен и калиев тор в същото количество на декар. Почвата в междуредията се обработва на дълбочина 15-18 cm, а в близост до растенията – на 5-6 cm.

В насажденията с други култури

Извършва се есенна оран на дълбочина 18-20 cm, което допринася за добро задържане на влагата в почвата от зимните валежи.

След третата година надземната част на насажденията от лавр се отрязва на 20-25 cm от кореновата шийка. Отрязаните стъбла се пренасят в сухо, проветриво помещение за сушене на листата.

Започва прибирането на плодовете от райска ябълка, нар, киви (kiwi).

В края на месеца, когато има опасност от студено и относително сухо време, всички растения от лавр (лавров лист, дафинов лист) се загърлят с плуг.

Продължава прибирането на плодовете от смокиня. Продължават грижите за зелените резници, заложи за вкореняване на киви, арония и облепиха и други. Започва събирането на семена от смрадлика за производство на подложки за шамфъстък.

В лозовите насаждения

Продължава и завършва прибирането на гроздето. Гроздоберът трябва да започне сутрин, след като росата се вдигне, като се избягва прибирането през топлите периоди на деня. Ако има валежи, той трябва да се извърши 48 часа след дъжда. За да се запази восъчният налеп, гроздовете се държат внимателно за дръжката, без да се докосват зърната. За тази цел гроздето се поставя в щайгите само на един слой.

За да се предпазят от ранните есенни студове и слани, загърлените през август лози в разсадника за вкореняване се покриват с 3-4 cm почва над присадката. При благоприятни условия в края на месеца механично се изграждат редове на определените места и се орат дълбоко за разсадници за вкореняване.

Растителнозащитни мероприятия

В овощните градини

В овощните дървета се поставят гнезда и хранилки за привличане на полезни птици.

Ловните пояси от гофриран картон с наличните гъсеници на ябълковия плодов червей, сливовия плодов червей и ореховия червей се събират и поставят в окачени клетки в овощните градини – кълвачът и други птици унищожават гъсениците в поясите.

На ствола на всяко дърво в насаждения, нападнати от зимни педомерки, се поставя един лепкав пояс на височина 20-100 cm. Поясите се изработват от хартия, широка 20 cm, като горният и долният ръб се завързват. За покритие се използва бавно съхнещо лепило. За да се предотврати скриването на насекомите преди достигане до пояса, напуканата кора от пояса до повърхността на почвата се изстъргва предварително.

Зимната педомерка (*Operophtera brumata*) развива едно поколение годишно. Излюпването на гъсениците през пролетта започва при набъбване на пъпките. Излюпването на пеперудите е в края на есента. Мъжките пеперуди летят вечер до началото на зимата. Женските пеперуди не могат да летят и пълзят по стволите на дърветата, където мъжките ги намират и оплождат. Те зимуват като яйца, които снасят поединично или на малки групи в пукнатините, под напуканата кора на ствола, в основата на разклоненията или по клонките, близо до пъпките. Яйцата са силно устойчиви на ниски температури.

Плодовете на ябълките и крушите се проверяват на пунктовете за обработка за наличие на калифорнийска щитовосна въшка и черничева щитовосна въшка в незаразени райони.

Гнездата с гъсеници на американската бяла пеперуда се преброяват, за да се установи плътността на насекомите.

Американската бяла пеперуда (*Hyphantria cunea*) е полифаген вид, който напада повече от 200 растителни вида - овощни и широколистни дървета, храсти. Гъсениците на неприятеля причиняват най-големи щети на черница, череша, орех,

ябълка, слива, круша, дюля, вишна. Кайсията се напада по-рядко. Насекомото развива две поколения годишно, като второто поколение е през юли-август. Какавидите зимуват в почвата под нападатите дървета.

Започналото в края на септември тресене продължава, за да се определи плътността на крушовата пъп